

Перепелюк В. Г.); - за складністю справ: звичайні та особливі; - за обставинами, які є підставою для провадження: виняткові та нововиявлені.

За загальним правилом, суд приймає постанову іменем України негайно після закінчення судового розгляду, проте в певних випадках у залежності від складності справи, складання постанови у повному обсязі може бути відкладено на строк не більше ніж п'ять днів з дня закінчення справи (ст. 212 КАС України).

Заяву про перегляд судового рішення за ново виявленими обставинами може бути подано протягом одного місяця після того, як особа, яка звертається до суду дізналася або могла дізнатися про ці обставини (ст. 247 КАС України).

Заява про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами розглядається судом протягом двох місяців після її надходження за правилами, встановленими КАС України.

Скарга подається протягом одного місяця з дня відкриття обставин, які можуть бути підставою для провадження за винятковими обставинами (ч. 1 ст. 238 КАС України).

Скарга, подана після закінчення строку встановленого частиною першою цієї статті, залишається без розгляду, якщо Верховний Суд України за заявою особи, яка подала скаргу, не знайде підстав для поновлення строку, про що постановляється ухвала (ч. 2 ст. 238 КАС України).

Кодексом встановлено односторонній строк перевірки заяви про перегляд за ново виявленими обставинами суддею адміністративного суду, до якого її подано на предмет її відповідності вимогам КАС України.

Таким чином сутністю строків в адміністративних провадженнях є: визначеність меж прав, свобод чи інтересів особи, законність, узгодженість, послідовність, об'єктивність.

Список використаних джерел:

1. Бахрах Д. Н. Административное право: Учебник. - М.: БЕК, 1995. - с. 241-245.
2. Дутенец А. С. Процессуальные сроки в производстве по делам об административных правонарушениях: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.02 - М., 1995. - с. 27.
3. Коваль Л. В. Административно - деловое отношение. - К.: Выща шк., 1979. - с. 175.
4. Перепелюк В. Г. Административный процесс. Загальна частина: Навч. посібн.-Чернівці: Рута, 2003. - с. 193.
5. Баб'як А. В. Административно-процесуальні строки: Дис... канд. юрид. наук. Национальна академія внутрішніх справ України, Київ, 2005. - с. 42.

Старцев О. В.
головний редактор видавництва "Істина",
к.ю.н., професор Міжнародної кадрової академії

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАНИХ СЛУЖБОВЦІВ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Додержання принципу законності в діяльності державних службовців органів виконавчої влади передбачає наявність дієвого, достатньо розвинутого спеціального законодавства. Проте, незважаючи на триваючу адміністративну реформу, на практиці склалась принципова суперечність між активними заходами в подальшого структурно-функціонального вдосконалення цих

органів і статтєвою норм адміністративної відповідальності, які значною мірою залишились на попередньому від старої соціально-економічної і політичних систем рівні. Без усунення же цієї суперечності прискорення адміністративної реформи, створення і практичне запровадження у життя "нової ідеології адміністративного праворозуміння"¹ стає проблематичним.

¹ Див.: Авер'янов В. Актуальні завдання реформування адміністративного права // *Право України*. - 1999. - № 8. - С. 8.

Насьогодні адміністративна відповідальність державних службовців згадується у ст. 38 Закону України "Про державну службу", відповідно до якої особи, винні у порушенні законодавства про державну службу несуть, зокрема, і адміністративну відповідальність. Проте вказана стаття не містить конкретних підстав притягнення до відповідальності, а також адміністративних санкцій за вчинення службових проступків, тобто вона має відсылний до іншого законодавства характер. Основними же нормативними актами, які встановлюють адміністративну відповідальність державних службовців, залишаються Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України "Про боротьбу з корупцією", деякі інші акти законодавства, наприклад Закон України "Про приватизацію державного майна". Вказана прогалина у спеціальному законодавстві з питань державної служби не усувається і у оприлюднених законопроектах. В той же час, як відомо, адміністративна відповідальність може наставати тільки в тому разі, якщо це передбачено відповідною нормою права. До винного можуть застосовуватися тільки такі заходи, які названі в санкції цієї норми. Таким чином, відсутність в Законі України "Про державну службу" достатньо змістовного врегулювання питань притягнення до адміністративної відповідальності призводить до звуження кола осудних адміністративних проступків лише до деяких їх видів, залишаючи поза увагою значну кількість інших неправомірних вчинків державних службовців, пов'язаних із незадовільним виконанням ними службових обов'язків, в першу чергу при наданні управлінських послуг фізичним і юридичним особам. З цього можна констатувати, що існує прямий зв'язок між порушенням прав і законних інтересів громадян України і слабким розвитком норм адміністративної відповідальності державних службовців органів виконавчої влади. Удосконалення інституту адміністративної відповідальності в сфері державного управління з метою забезпечення процесу реального правопоновлення вимагає розробки значної кількості нових матеріальних і процесуальних норм. На наш погляд, сучасна система норм адміністративної відповідальності, зокрема, має відповідати таким вимогам:

1. Враховувати специфіку статусу державного службовця. Для цього зміст усіх складових

адміністративного проступку, в органічній єдності його суб'єкта, об'єкта, об'єктивної і суб'єктивної сторін, слід максимально конкретизувати.

Так, при визначенні поняття суб'єкта адміністративного проступку слід врахувати, що державний службовець як категорія працівників, наділена владними повноваженнями, має спеціальні ознаки. Тому, на відміну від загального трудового законодавства, таким суб'єктом може стати особа, що набула всього комплексу громадянських прав і обов'язків. При визначенні об'єкта адміністративного проступку слід вказати, що ними є усі публічно-правові відносини, які складаються під час надання управлінських послуг. Вичерпний перелік таких послуг повинен бути законодавчо закріплений із передбаченням конкретних адміністративних санкцій за їх ненадання чи неналежне надання. Об'єктивну сторону адміністративного проступку державного службовця органу виконавчої влади, як і за загальним правилом, мають формувати ознаки протиправного діяння, певні негативні для фізичних і юридичних осіб, як сторін адміністративно-правових відносин, наслідки, а також докази причинного зв'язку між відповідними протиправними діяннями і виявленими наслідками. Нарешті, суб'єктивна сторона адміністративного проступку державного службовця органу виконавчої влади включатиме його винну ява з'ясується шляхом комплексного дослідження об'єктивних обставин, зокрема змісту статусних документів і таких суб'єктивних елементів вчиненого проступку як певічного відношення до нього та пов'язаних із ним наслідків самого державного службовця.

2. Норми адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного проступку повинні більш повно враховувати особисті інтереси державних службовців, як такі, що практично виробляють його життєву позицію, службову поведінку і безпосередньо впливають на ступінь самоконтролю і самовідповідальності за виконання професійного обов'язку. Свого часу А. Сміт зазначав, що особистий інтерес слід спрямувати на користь суспільству². Ця теза є особливо актуальною відносно мотивації професійної діяльності в державному органі управління, в силу особливої різноплановості інтересів державних службовців: мотивацію їх службової поведінки формують не тільки і не стільки матеріальні, а і кар'єрні, іміджеві інтереси.

² Див.: Сміт А. *Исследования о природе и при ших богатствах народов.* - М., 1962. - С. 34.

Тому система норм адміністративної відповідальності має містити стягнення, що одночасно поєднують в собі заходи матеріального, кар'єрного і виховного характеру (наприклад, норму про тимчасове усунення від виконання владних функцій із позбавленням усіх доплат за посадою та оприлюдненням цього факту в системі органів виконавчої влади).

3. Система норм адміністративної відповідальності державних службовців органів виконавчої влади повинна передбачати значну диференціацію примусових заходів з додержанням принципу посилення міри відповідальності разом із зростанням обсягу їх посадових повноважень.

4. Матеріальні і процесуальні норми мають забезпечити персоналізацію адміністративної відповідальності у випадках прийняття державними службовцями органів виконавчої влади неправомірних колегіальних рішень, які завдали шкоду правам і законним інтересам фізичних і юридичних осіб. Слід виходити із того, що незалежно від форми прийняття управлінського рішення його негативні наслідки свідчать про неналежне виконання особистих службових обов'язків кожним з учасників, що мали до нього відношення.

Необхідною умовою реалізації викладених пропозицій є забезпечення усіх державних службовців виконавчої влади науково обґрунтованими посадовими інструкціями, іншими статусними документами, побудованими на основі службових регламентів. Це дозволить забезпечити більшу правову визначеність у службовій діяльності, підійме рівень виконавської дисципліни і допоможе врегулювати процедурні моменти при наданні управлінських послуг. Першочерговим вважаємо прийняття таких регламентів: перелік основних функцій за посадою; перелік основних повноважень на самостійне прийняття управлінських рішень; перелік, терміни і процедури надання передбачених нормативними актами управлінських послуг; перелік адміністративних та інших стягнень, підстав їх застосування, обставини, що обтяжують чи пом'якшують міру адміністративного та іншого примусу. Запровадження регламентів покращить роботу із визначення об'єктивної і суб'єктивної сторін складу адміністративного

проступку, інших протиправних діянь, які мають місце в роботі державних службовців органів виконавчої влади, значно прискорить процес виявлення винних осіб, уточнить міру їх персональної відповідальності, сприятиме збалансуванню відповідальності усіх сторін адміністративно-правових відносин.

Більш складна спеціальна система норм адміністративної відповідальності дозволить реалізувати на практиці об'єктивну необхідність поділу службових відносин у системі державного управління на відносини публічно-правові, носіями яких вони є, і приватно-правові, які уособлюються працюючими за трудовим контрактом. У такий спосіб у нормах стосовно адміністративної відповідальності знайде закріплення визнання особливого впливу діяльності державних службовців органів виконавчої влади, окремо їх посадових осіб на якість управлінських рішень.

Практична реалізація норм стосовно адміністративної відповідальності значною мірою залежатиме від роботи адміністративних судів, що, в свою чергу, вимагає законодавчого врегулювання усіх відносин попереднього адміністративного розслідування до розгляду справи по суті. При адміністративному судочинстві слід активізувати і профілактичну функцію норми. Зокрема запровадити норму про винесення на адресу безпосереднього керівника винного державного службовця (на підставі недостатньої роботи з виявлення і усунення причин і умов, які спричинили вчинення дослідженого в суді адміністративного проступку чи відсутності у винного державного службовця посадової інструкції) адміністративного попередження із фіксуванням цього факту у особовій справі керівника.

На нашу думку, урахування розглянутих вище пропозицій при розробці спеціального законодавства з питань державної служби сприятиме кращому використанню потенціалу інституту адміністративної відповідальності, профілактиці адміністративних проступків в системі органів виконавчої влади, що позитивно позначиться на загальному рівні законності в нашому суспільстві.